

ויסעו מהר ה' - כתינוק הבורח מבית הספר

כפי שכבר דיברנו הפרשיות שאחרי חג השבועות מאוד תואמים את עבודת הימים הללו. בשבוע שעבר דיברנו על 'ברכך ה' - וישמרך' שבועות היה ברכת ה', בשבועות קיבלנו כל אחד את החלק שלו בתורה, והסוגיה של יום האחרי היא איך משמרים - וישמרך' איך דואגים שלא לאבד את המטען הגדול שקיבלנו, 'התעניף עניך בו ואינני'.

בפרשה שלנו ישנו דבר הנוגע לענינו (המשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל היה עושה מזה ענין גדול...). באמצע הפרשה נכנס פרשת 'ויחי בנסוע הארון' ובתחילתה וסופה ישנו סימן של נ' הפוכה, ומביא רש"י את דברי הגמ' בפרק כל כתבי הקודש (שבת קטז, א) שעשה סמניות לפניו ולאחריו לומר שאין זה מקומו כאן ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. ומהי הפורענות הראשונה, אומר הרמב"ן אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה.

וכבר הרמב"ן בעצמו מקשה איזה פורענות היא זו ומתרחץ ע"ז הרמב"ן שעצם החטא הוא הפורענות, ועוד, **ושמא אלמלא חטאם מייד היו נכנסים לארץ**. יכול להיות שאם עמ"י לא היו כתינוק הבורח כל הגלויות שעברו עמ"י עד היום לא היו, לא היו חוטאים בעגל, לא היה נחרב בית המקדש, וכבר גאולתנו השלימה היתה מזמן... ויסעו - כתינוק הבורח מבית הספר.

גם אם חייבים ליסוע - יש דרך איך לעשות זאת

המשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל היה אומר, פשוט וברור שלא היתה עליהם תביעה על עצם זה שנסעו שהרי 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחננו וכל מסעם היה ע"פ הענין, ודאי שהם ראו את הענין נוסע מהר ה' ונסעו אחריו, אלא התביעה שהיתה עליהם זה צורת הנסיעה, ויסעו - כתינוק הבורח... הג"ר ר' מרדכי גיפטר זצ"ל היה מביא בשם ר' איצ'לה בלאזר זצ"ל שכל יום ויום יש אצלנו את התינוק הבורח, ישנם שסוגרים את הגמרא כי הם צריכים ללכת לאכול או לישון והם שמחים, סוף סוף נגמר הסדר... התחושה בקרבם שכעת הוא לא יהיה רעב ועייף... זה תינוק שבורח, הרגשה צריכה להיות קשה, **הייתי רוצה ללמוד אני קשור לגמ' ואוהב אותה אבל בלי לאכול ולישון אי אפשר להתקיים**... זו בחינה שאנו נבחנים בה בכל יום.

אחד מסיפורי ההוד של סלבודקא שאנו רגילים לספר לפני הימים הנוראים, היה עליו אחד מקורב מאוד לסבא מסלבודקא, הוא ניגש פעם לסבא וא"ל שישנו ישוב מסוים שביקשו ממנו שיבא לתקוע להם בראש השנה ואם הוא לא יבא לא יהיה להם מי שיתקע בשופר ומה עליו לעשות, א"ל הסבא ומה אתה חושב להשאיר עדה שלימה בלי תקיעת שופר... הלך, כשחזר לא היו פני הסבא אליו כתמול שלשום, הסבא הפנה לו עורף. זה מאוד נגע לליבו הוא הרי סוף סוף מהמקורבים וניגש לברר את פשר התנהגות הסבא אליו, **א"ל הסבא בחור לא היה בימים הנוראים בישיבה ועוד שואל שאלות**... אמר לו הבחור אבל הסבא אמר לי... וחוזר חלילה בחור לא היה בימים נוראים וכו'... תלמידי סלבודקא עמלו קשה להבין את מה שקרה (יעוי' בברכת מרדכי).

הפשט הפשוט הוא וזה מה שנוגע אלינו, לכל שאלה יש כמה צורות איך שואלים אותה, אפשר לבא ולשאלו אין מי שיתקע להם מה לעשות וכמוכן שהתשובה ברורה מאליה, אף אחד לא יאמר לך למנוע מהם מצוה, אבל יש דרך לשאול, **אני יודע שאני צריך ליסוע כי זה חובת השעה, אבל איך אני יכול לעשות כזה דבר, איך אני יכול להפסיק ראש השנה בישיבה!?** נו שהסבא ידריך אותי מה עלי לעשות... כשאתה בא ומקבל כזוה בקלות - אתה לא שייך לסלבודקא, אתה לא בן עליה... זה המבחן. המבחן היומי שלנו כמו שאמר ר' איצ'לה - איך אתה סוגר את הגמ'.

כשעמדו ישראל בביזת הים אחז"ל 'ויסע משה' הסייע בעל כורחו, הם לא רצו לעזוב, הענין מורה להם להתקדם אבל הם חיפשו כמה שיותר ביזה, מה קרה פתאום אתם מציינים לענין כ"כ מהר, פה אתם באים ונוסעים מיד כתינוק הבורח, זו היתה התביעה עליהם.

בספר שהוציא נכדו של מרן רה"י הגר"מ שך זצ"ל סיפורים ששמע מסבו, מספר בסיפור הראשון על הגאון ר' ברוך בער זצ"ל שהמטרה הרוסית רצתה לעצור את ר' ברוך בער, כשבאו השוטרים הגיעה איזו אישה והתחילה לצעוק עליהם שיעזבו את גאון ישראל, והזהירה אותם שיש להם עסק עם אדם קדוש וזה יכול לפגוע בהם קשות... השוטרים אכן פחדו והסכימו לשחרר את ר' ברוך בער אבל בתנאי שהוא לא ישאר עוד במקום... יש לו שעתיים לעזוב - הצהירו, איך ששמע ר' ברוך בער שיש לו שעתיים רץ לחדר הלימוד שלו וסגר את הדלת... הזמן כבר אוזל ור' ברוך בער לא יוצא, חצי שעה, עשר דקות ואין שום סממן של התארגנות יציאה... **אחד התלמידים הציץ מאיזושהו חור ולמולו הוא רואה את ר' ברוך בער נלהב תופס את הרשב"א ומחבק ומנשק אותו וכן את הריטב"א ואת שאר הספרים ולא יכול להפרד מהם**... השעה היא שעת סכנה וזה פיקוח נפש, הרוסים ללא גבולות... התלמידים שחששו לחיי רבם פרצו את הדלת והזהירו אותו עוד מעט הם מגיעים, רביה זה פיקוח נפש... ואת ר' ברוך בער לא מעניין שום דבר, הוא לא יכול להפרד מהרשב"א... בלית ברירה תפסו אותו התלמידים בכח ולקחו אותו למכונית שתוציא אותו מהאזור...

מרן ראש הישיבה הגאון ר' גרשון אדלשטיין שליט"א כאוב מאוד על העניין שבעולם הישיבות יוצאים בשבת הראשונה מיד אחרי שבועות, הוא לא מורה את זה ברבים כי זו גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה... אבל כשהוא נשאל ע"ז ביחידות זו שיטתו... רק כעת קיבלת את התורה כבר אתה בורח הביתה. כחתן בסיום השבע ברכות שהחליט שהוא חוזר קצת לבית הוריו... למה התחתנת בכלל...

המציאות צריכה להיות קושי פרידה, קשה לעזוב את הרשב"א, קשה לעזוב את הישיבה, קשה לסגור את הגמרא מרוב התענוג.

בעיניים של המשגיחים ישנו סוד, משגיח לא צריך לעקוב אחרי כל בחור במשך כל הזמן איך הוא לומד, ישנם עשר דקות של מבחן וזה מה שמשקף בברור זמן שלם אם הבחור למד במשך הזמן או לא, איך הוא יוצא לבין הזמנים! יש בחור שהולך לבין הזמנים מאושר כולו, הוא כבר שבוע קודם מארגן את המזווה ומחכה ליום המיוחל, וברגע שכבר אפשר לצאת הוא כבר לא באזור, בידוע שבחור כזה לא למד, אולי פה ושם ישב בסדרים אבל אחרי הכל הוא לא למד.

מאידיך יש בחור שרואים עליו כמה שקשה לו, הוא עוזב את הביהמ"ד בדמעות, לפני שהוא יוצא הוא מנשק את כתלי ביהמ"ד, רואים עליו כמה שהוא למד טוב במהלך הזמן.

מה הסוד, מהיכי ייתי, חז"ל כבר אומרים 'קשה עלי פרדתכם', אחד שצריך להפרד זה אומר שהוא היה קשור, ולהיפרד זה דבר קשה, אם קל לו לצאת זה לא פרידה ואם הוא לא נפרד כנראה וברור שהוא לא היה קשור...

הגאון ר' אליעזר גורדון ראש ישיבת לומז'ה סיפר פעם, זה היה בזמן המלחמה שכולם השתוקקו לתורה ובאו ללמוד והרב גורדון קיבל את כל מי שרצה ללמוד, ומה שהיה שם לאכול זה היה לחם וכוס תה בלבד. מיום ליום מצטברים החובות וכבר אין כסף לשלם לאופה, ניגש האופה והודיע או כסף או שאין לחם, בצדק מגיע לו על העבודה, א"ל הרב גורדון בא ונעשה עיסקה חתומה בשטר עם עדים שחצי מהעוה"ב שלי בשבילך ואתה ממשיך להאכיל את הבחורים לחם. אופה נשאר אופה 'כבוד הרב ביזנעס זה ביזנעס, לחם זה לחם, ומצוה זה מצוה, על לחם משלמים, התגלגלו הדברים וכיון שלא היה מה לאכול ניגש הרב גורדון לכל בחור ואמר לו בכאב שהישיבה נסגרת וכך הוא עבר אצל כל הבחורים שקיבלו

זאת בכאב לב אבל הבינו את המצב ... (אגב, מי יודע באיזה תנור נמצא האופה הזה בגיהנום, מסכן כמה שהוא יכל להרויח בעוה"ב ובגן עדן במחיצתו של הרב גורדון).

מספר הרב גורדון, באתי לאחד מהחבורים המתמידים של הישיבה, וסיפרתי לו כמו לכולם שבגלל שאין לחם הישיבה נסגרת, הלה שמע את הדברים אך לא קיבלם 'אז מה', **גם אם אין לחם זה לא אומר שום דבר, כאן זה הבית שלי, כאן הסטנדר והישיבה שלי, כאן אכלתי וישנתי, כאן ארבע ללחם עד זיבולא בתרייתא, אני את הישיבה לא עוזב!**

על גאון עולם הגאון ר' שמעון שקופ זצ"ל שכל כולו היה איש השכל (עד כדי שבשעור כללי שלו הוא לא היה זה כדי שהתנועות לא ישפיעו על השכל - כך שמעתי מאבא זצ"ל), ישנם שני סיפורים על זמנים בהם הגר"ש התרגש, היה פעם שהוא הלך יחד עם בנו הגאון ר' משה מרדכי והראה לו את המקום בו הוא ישב ולמד במשך שש שנים בואלוזין וא"ל **פה ישבתי ולמדתי, פה רעבתי, פה היה לי קר, ופה היו לי את השנים הכי יפות בחיי... שש שנים של קור, חום, רעב, זה השנים הכי יפות שלו. כי פה גדלתי למדתי ונתרוממתי.**

(הפעם השניה שידוע לנו שהגר"ש התרגש, היה זה כשרי שמעון הגיע לביקור בביאליסטוק בישיבת נוברהדוק - כך סיפר הג"ר אליקים כהן, רב דגבעת אולגה - חדרה, ובא אז הבחור יצחק לוי"ד לימים רב דמיטלע והראה לרי' שמעון את ספרו 'שערי יושר' קרוע ובלוי מרוב שלמדו בו בחורי הישיבה...)

זה הפשט וההבנה בפורענות של ויסעו מהר ה'.

דברים גדולים לא משאירים להסטוריה

הרגש נוסף בו יסעו מהר ה' היה אומר המשגיח ר' מאיר חדש זצ"ל ויסעו מהר ה' כתיב ולא עם הר ה'. משמע שהם השאירו את זה לתכתיבי הסטוריה, בשבילם זה דבר שהיה פעם ונגמר, הם מתקדמים כבר הלאה, כל אחד מאיתנו היה פעם ילד בגן ובחידור ואח"כ בייש"ק, ומיש"ק לייש"ג ולכולל וילדים וגנים לילדים ובסוף גם מחתנים ילדים וכו' וכו', וכי מיישגו זוכר את זה שהוא היה פעם בגן, זה הסטוריה, זה נחמד פעם ב... להעלות זכרונות, הר סיני היה ונגמר, ההר קיים אבל אנחנו התקדמנו לארץ ישראל, לבית המקדש... דבר כזה גדול אסור לנו להשאיר אי שם, זה לא היסטוריה, זה צריך להיות ולוות אותנו כל הזמן, הרי יש מצוה לזכור את ה- יום אשר עמדת לפני ה' אלוךך בחורב (דברים ד, ז), ויסעו עם הר ה' ולא מהר ה', אמר ר' מאיר צריך לקחת את זה לחיי היום יום, ולא, זו הפורענות הגדולה.

אך יש כאן עוד הרגש, קבלת כוז מתנה את התורה הקדושה, בת המלך - תאות המלאכים - ובמקום להרגיש הכרת הטוב ולהודות על זה, אתה בורח וכופר בטובה הזאת, אכן זו סיבה לפורענות.

עברנו תקופה מאוד קשה, הרבה מאוד מאורעות עברו עלינו, שנה שלימה של מגיפה בכלל העולם ואף בתוכנו, בקושי סיימנו עם הקורונה וכבר בליל ל"ג בעומר האסון הנורא במירון, ומיד אחרי"ז מלחמה ופרעות, ותוך כדי האסון שהיה בחסידות קרלין בהתקדש החג, דברים לא פשוטים, (העולם אומר - הקב"ה לקח לנו את ל"ג בעומר, לקח לנו את שבועות, שיקח לנו ג"כ את תשעה באב - בעז"ה ולואי, אמן). מאורעות קשים אחד רודף את השני רח"ל.

אני רוצה להביא קצת חומר למחשבה, ברמת אלחנן ישנו ת"ח יקר שהיה לו את המנין הכי גדול בזמן הקורונה שם, והוא עשה קידוש גדול לכל המתפללים ברמת אלחנן על זה שגמרנו את הקורונה...

כך גם בקהילה של יוצאי פוניבז' 'אהל תמרי' גאון אחד שליט"א עשה קידוש על שבי"ה גמרנו עם הקורונה, עם קריאת נשמת ברוב עם.

בואו ונחשוב לרגע, למה אנחנו לא עשינו קידוש? וכי אנחנו יודעים להודות על גודל הנס - אומרים שבזמן המגיפה השחורה היה מופת, אצל הגוים חלו במחלה ומתו, ואצל היהודים המחלה בכלל לא התקרבה, זה היה לאות ולמופת... אלא הגוים מיד אחרי"ז החליטו להעליל על היהודים שהם הרעילו את הבארות שלהם ולכן זה פגע רק בגוים, מה שגרם פרעות גדולת, היתה שם התנפלות נוראה ומתו הרבה מאוד יהודים הרבה יותר מהמיתה במגיפה, מה שדיברו אז על המצב אמרו 'ראיתם כאלו ניסים למה לא אמרתם תודה רבה'.

עברנו את הקורונה, ב"ה הקב"ה דאג לנו, אצלנו זה הפך לדבר טבעי, ובי"ה גמרנו, ישנם מדינות רבות שעוד סובלות מזה נורא, המצב שם אפילו הרבה יותר גרוע מהעבר, גם במשרד הבריאות מדגישים שבינתיים המגיפה מאחורינו - לא יודעים מה שיקרה... **הכל זה רק סייעתא דשמיא ויד ה' עלינו, שנה שלימה התייסרנו יסורי איוב, זהו זה נגמר ברגע אחד - איפה ההכרת הטוב לרבש"ע, אמרת ע"ז תודה רבה!?!**

ארבעים וחמשה נספו באסון במירון, הרבה הביאו רמזים ופסוקים מה

הענין דווקא 45, אני רוצה להביא פסוק אחר, 'מה אשיב לה' כל תגמולה עלי' 'מה' - 45, לא אמרנו תודה רבה הקב"ה נתן לנו תזכורת...

טוב להודות לה' - לא לברוח מהמצאות

הגאון ר' שלמה ברמן אמר, על המשך הפרק 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, נדרי לה' אשלם נגדה נא לכל עמוי וכו' בדרך כלל הצניעות יפה, לא טוב לעשות פרסומת, אבל כאן 'נגדה נא לכל עמוי תעשו עסק, כל תגמולה עלי תעשה פרסומי ניסא, כשמדובר בניסים ובטוב ה' אין לצניעות מקום...

וזה גם מפורש, שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד, תודה זה גם שלמים ואע"פ כן זה נאכל ליום ולילה עד חצות ולא לשני ימים, ומדוע שונה משאר השלמים שנאכלים לשני ימים, והתשובה היא שבקרבו יש הרבה בשר וכדי לאכול את כולו ביום ולילה ולא ישאר נותר צריך הרבה אנשים וכך יהיה פרסום הנס בקרבן תודה.

כזה נס שהמלחמה חלפה מעלינו ועודנו כאן, זה עבר כזה ביעף בלי שום שימת לב, עפו מעלינו טילים, אלפי טילים, ניסי ניסים מה שקרה ומה שיכל לקרות. נשארנו חיים, וגם ניצלנו ממאורעות מירון וקרלין, בואו וניתן רגע אחד למי שעמד מאחורי זה, גם הערבים עצמם אמרו בפעם הקודמת שהם יודעים לשלוח את הטילים למקומות מדויקים ובכל זאת הם לא מצליחים כי ליהודים יש אלוקים ואין להם מה לעשות מול זה... **הקב"ה דואג לנו, נשארנו בחיים, לא קרה לנו שום דבר, הכרנו טובה!?!**

אמרנו תודה רבה!?! טוב להודות לה'. חז"ל אומרים ביקשו למנות את חזקיהו למשיח ואת דורו של חזקיהו לדורו של משיח, באה מידת הדין וקטרגה דוד שאמר כ"כ הרבה שירות ותשבחות לא עשיתם אותו משיח, חזקיהו שהיו לו כ"כ הרבה ניסים עם סנחריב ולא אמר שירה להודות על זה אותו אתם רוצים משיח, הטענה התקבלה, עד היום אנחנו סובלים בכל הגלויות, אם חזקיהו היה משיח ממזמן כבר היינו יושבים לבטח... בשירת היים מביא הרמב"ן (טו, יט) 'אז ישיר משה' מתי זה היה, כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, אז בזמן שהם עוד בתוך הנס, הם עדיין מוקפים במים, אז ישיר משה, בלכתם בתוך הים ביבשה אמרו שירה.

וההיפך זה בדיוק כמו תינוק הבורח, בורחים מהמצאות ולא יודעים להעריך ולהודות, והמחיר הכבד שנבנה בכל מקום בהר סיני - נעשו בגלות 40 שנה, ובכל הגלויות שאח"כ, בדורו של חזקיהו - הפסדנו את המשיח... בואו ונתחיל להתרגל להודות לה' ולומר תודה רבה.

להתבונן במה שקורה סביבנו בכל רגע

בואו ונתבונן, עומד לו אדם לפני גביר גדול ומבקש שיעזור לו להשיא את ביתו הגדולה, הגביר נענה לבקשתו ומוציא צ'ק וכותב לו סכום עתק, מגיש לו את הצ'ק וכותב עוד צ'ק ומגיש וכותב עוד צ'ק, התחיל אותו אחד לברוח, הוא נבהל, רק שלא יביא לי עוד צ'ק... האם לא נהיה בטוחים שהוא מחוסר דעה!?!

הקב"ה נותן לנו את בן המלך, קיבלנו את התורה, הקבה נותן לנו מצוות - וכי בשביל עצמו הוא צריך!?! - רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, כדאיתא סוף פרקי אבות, וכן אחז"ל וכי אכפת לו לקב"ה אם הוא שוחט מן העורף או מן הצואר, אלא לזכות בהם את ישראל. זה למעננו ובשבילנו. ובניי בורחים שמא יתן להם עוד מצוות, 'מחוסר דעה... וחוף מזה איזה הרגשה יש לרבש"ע כשהוא בא ונותן לנו ואנחנו בורחים, איפה ההכרת הטוב שלנו. נותנים לך ובמקום להודות אתה בורח.

ראש הישיבה הגאון ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל הביא את דברי חז"ל המפרשים למה צדיקים במיתתם קרויים חיים, רשעים בחייהם קרויים מתים, תדע לך, רשע קם בבוקר ולא אומר יוצר אור, הולך לישון בלילה ולא אומר מעריב ערבים, רשע לא מתבונן במה שהולך סביבו, הוא לא רואה את מה שעומד מאחרי כל יופי הבריאה הזו, אנחנו כ"כ רגילים לחסד ה' בתמידות והחוששים שלנו נעלמים, עם המדרש הזה לא כולנו צדיקים... בואו ונתעורר, נתחיל להקשיב לשירת הציפורים ולהבין מי דואג לכל אלו.

מרו הגאון ר' מיכל יהודה זצ"ל היה נהנה לספר איך שהוא קם בבוקר לשירת הציפורים אומר איתם יחד את המודה אני, הנותן לשכוי בינה, להתרגש בכל יום מחדש על שהלכתי לישון עם כלות הכוחות וקמתי עם נשמה חדשה ורעננה.

הגאון ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל היה אומר שבכל פעם שיש חסד ה' עימנו לומר את פרק קיא בתהילים 'הלוקה אודה ה' בכל לבבי להתרגל לומר תודה רבה.

בתוך הנס - כשאתה לוחט, זה הזמן

דבר מאוד מענין שמעתי פעם מהדוד ר' אליהו מישקובסקי זצ"ל, הראש

ישיבה של ישיבת 'כפר חסידים', בתוך שירת הים כתוב 'זה קלי ואנוהו' והתרגום מתרגם 'ואבני לה מקדשא' עמ"י עומדים בתוך הים ושרים ומודים לקב"ה, מה שייך עכשיו בנין בית לתוך השירה? אמר ע"ז הדוד, כעת, עכשיו בדיוק בזמן הזה שאתה עוד נמצא בעיצומו של נס, בזמן הזה שאתה מרגיש את הנס בעצמך, עכשיו זה הזמן, עכשיו תן איזה מטבע של תודה לקב"ה, יעבור קצת זמן ותשכח הכל, עכשיו שאתה חווה בעצמך זה הזמן.

זכורני, כשנגמרה מלחמת ששת הימים וקיבלנו את הכותל המערבי, מערת המכפלה וקבר רחל, כולם ראו כאלו ניסים, האמונה גדלה והתעצמה אפילו אצל הרחוקים, כל החילונים צעקו 'בורא עולם' בברכת הודיה נאספו לעצרת גדולה ועמד שם הגאון ר' בצלאל זולטי רבה של ירושלים ואמר, אליהו הנביא כשעמד בהר הכרמל ביקש מה' 'ענני ה' ענני' ואחז"ל ענני שתרד אש מהשמים, וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם, כעבור רגע ירדה אש מהשמים, אצל נביאי השקר לא ירדה אש ואצל אליהו ראו בחוש אש מהשמים, ועדיין צריך תפילה מיוחדת שלא יאמרו 'מעשה כשפים הוא זה', היתכן? לפני רגע ראיתם את יד ה', וראיתם שאצלכם זה לא הצליח, מה... מה כבר יכול להיות אם לא יד ה', ואתם מכחישים... ודאי ופשוט שזוהי דרכו של היצה"ר שתמיד מוצא את התירוצים לכל דבר.

כשלמדנו בישיבה בירושלים בזמן מלחמת ששת הימים, החיילים באו לבקש ממנו שנתפלל עליהם שיצליחו במערכה, הם ידעו שהכל זה התפילות והתורה שלנו, עבר זמן קצר וכולם שכחו מהכל, הכל נהפך לכ"כ טבע.

אמר ר' אל"ה, הרגע כשאתה חם ובוהר, מה אתה הולך לעשות למען ה', מה אשיב לה', עכשיו כשאתה לוהט הקב"ה רוצה שתיתן לו איזושהי מתנה, מחר כבר מאוחר.

מה שמקשה עלינו להודות לכאורה זה חוסר התבוננות מאיפה הכל מגיע, משה רבינו כשעמד בתוך הים (לפי הרמב"ן) ואמר שירה, אומר רש"י אז ישיר משה - כשראה את הנס עלה בדעתו לשיר שירה, פירושים רבים נאמרו בענין, אבל נראה שהכוונה, ישנם כאלו שרואים איזה חסד ה' או נס גלוי ונותנים לעצמם חומר למחשבה, נראה, נחשוב נתבונן מה צריכים להוסיף ולהתחזק וכו' וכו', אצל משה רבינו לא היה דבר כזה, מיד, מיד הוא הבין שהכל מאיתו יתברך, ישר הוא הבין זה לא אני זה בורא עולם וצריך לומר לו תודה רבה 'אז ישיר'. ונקבל ע"ע לעשות משהו לכבוד שמים כהודאה על הנס.

אחד שבורח זה אומר שחסר לו במתיקות

ואם קצת נתקדם נבין שהענין הזה של תינוק הבורח זה לא חסרון בהכרת הטוב, זה פשוט לא מאפשר לנו לזכות במה שכבר כן קיבלנו, זה סותר בכל הסוגיה של 'וישמך'.

ונסביר, הגמ' בשבת (פח, א - ב) מספרת על אותו צדוקי שראה את רבא יושב ולומד והאצבע שלו תחת רגלו ומתוך טרדת הלימוד היה מועך את האצבעות עד שיצא לו מהם דם, א"ל אותו צדוקי 'עמא פזיזא דקדימתו פומיכו לאודנייכו וכו' א"ל אגן דסגינן בשלימותא כתיב בן 'תומת ישירים נתחם', הנך אינש דסגן בעלילותא כתיב בהו 'וסלף בוגדים ישדם'. (שמעתי להסביר מהגרש"א שליט"א בעהמ"ח 'מבנים אשר' יש אדם פזיז ויש אדם מהיר, ההבדל ביניהם הוא פזיז - פחו כמים אל תותר, פזיז לא חושב הרבה הוא עושה את הדבר עם או בלי השלימות, לא מענין אותו שום דבר מסביב זה לענין או לא זה לא משנה, הוא מחליט ועושה את מטרתו בלי להתענין באמצעים, משא"כ מהיר, מהירות וזריזות זו מידה טובה, המסילות ישירים מביא בזה פרקים שלמים, זריז זה אחד שחושב מהר ומחשבן את כל הפרטים ועושה את הכל בשלימות ובמהירות, אבל הוא קודם כל חושב...

הצדוקי הזה חשב שאנחנו קיבלנו בפזיזות ועודנו שם, הפזיז אינו במושלמות, ענה לו ע"ז רבא אנחנו חיפשנו את המושלמות כתיב בנו 'תומת ישירים נתחם', אנחנו כן מחפשים את השלימות).

אנחנו קיבלנו בבית מדרשנו הסבר השווה כל הון, מרן רה"י הגר"ש רוזובסקי זצ"ל היה מביא את דברי חז"ל 'הביאני אל בית היין' (שה"ש ב, ד) זה מתן תורה, מה המשל והנמשל שבו, הסביר ר' שמואל, תורה זה להיות שיכור עליה, שיכור זה אחד שלא רואה שום דבר מסביבו מלבד היין, גם אם תביא לו את כל מעדני העולם או שתבא לסגור איתו עיסקה השהו מליונים זה לא מענין אותו, הוא רוצה רק יין. **הבאני אל בית היין, התורה היא היין, שיכרות אמיתית היא שכרון החושים, שום דבר לא מענין אותי מלבד התורה, כך היא דרכה של תורה.**

הגאון ר' חיים ויסוקר היה אומר ווארט נפלא, הגמ' (שם) אומרת כתפוח בעצי היער, למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה פריו קודם

לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, עלים זה הדבר השומר על הפרי, לכל פרי יש סבלנות הוא מחכה לשומר ואח"כ הוא מגיע, בלי השומר אין לו למה להגיע, התפוח בלי סבלנות 'פריו קודם לעליו' אם שומר או בלי שומר זה לא משנה, הוא יוצא, ישראל הקדימו נעשה לנשמע ולא חיכו לשום דבר, לא מענין אותם שום דבר מסביב, שיכורים באמת, השיכור מחפש רק את היין, עם ישראל 'עמא פזיזא' חיפשו את 'יין מסכת' זה מה שהם מחפשים ותו לא.

ומביא הג"ר חיים ויסוקר את הגמ' בסנהדרין שמביאים חז"ל מדברי בן סירא, אמר במאי איכול לחמא לחמא סב מיניה (האומר באיזה לפתן אוכל פת זה בידוע שאינו רעב וקח הלחם מידו, שאילו היה רעב היה אוכל - רש"י). עמ"י הקדימו נעשה לנשמע כי הם רעבים, וכשרעבים אוכלים מיד בלי לחכות.

כך גם הסביר הגאון ר' משה שמואל שפירא זצ"ל את דבריו של דוד המלך 'יחשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' (ק"ט, נו) דוד המלך אומר אני תכנתי ללכת למקום פלוני ולדוכתא פלן, ובסוף הרגלים שלי הוליכו אותי לבית המדרש, וזה תמוה! ממתה הרגלים קובעים לאדם לאיפה ללכת, הרגלים הם רק ההיכי תמצוי להוליך את האדם למקום הפצו!:

אמר הגרמ"ש זה שיכור! שיכור בדרך לסדר דברים שהוא צריך, הוא בדרך לכל מקום שרק יכול להיות אבל יש לו את היין כעת לא מענין אותו שום דבר אחר, **אומר דוד המלך אני יודע שאני צריך ללכת למקום פלוני, ברור לי איפה היעד שלי עכשיו אבל מה אעשה, רגלי מוליכות אותי בעל כורחי, אני רואה עכשיו קושיה כ"כ טובה בבית מדרש אני שיכור, אני לא יכול אחרת, 'אם בחוקתי תלכו'.**

על מה אבדה הארץ אחז"ל (בב"מ פה, ב) על שלא ברכו בתורה תחילה, מביא ע"ז הגר"א ויס שליט"א בשם הדגל מחנה אפרים שכותב בשם סבו הבעש"ט, שלא ברכו ברכת 'והערב נא', לא היתה להם מתיקות התורה, (ו"א) שברכה אחת היא ברכת השבח והשנייה ברכת המצוות אשר קדשנו זו ברכת המצות, ואשר בחר בנו זה ברכת השבח, הם ברכו רק ברכת המצוות, הם לא הרגישו את המתיקות והערבות של התורה, וכשזה חסר מאבדים הכל.

אם מחפשים לברוח גם איפה שנמצאים לא נמצאים. אחד שנמצא ליד הגמרא אבל מה שמענין אותו זה לצאת עוד מעט, הוא פשוט לא בגמרא, הראש לו בכלל לא בתורה.

תלמידו של ר' פרידא לא הבין אפילו בפעם הארבע מאות בגלל שכל זמן הוא פחד שהרביה צריך כבר ללכת, הראש לו לא היה בלימוד, 'כשחושבים על ללכת גם כשיושבים לא יושבים'...

תינוק הבורח זה אומר שמראש חסר לו במתיקות כי אם הוא היה בשיכרות, אם רק התורה היתה מעניינת אותו, הרגלים היו מוליכות אותו מאליהם, אם בכל זאת הוא בורח כנראה שמעיקרא הוא בכלל לא בפרשה.

המתיקות בתורה היא החלק העיקרי

שני נביאים התנבאו דבר אחד, הרב מפוניבז' והרבי מקלויזנבורג (כך מביא הגר"א וייס שליט"א) מצינו כתובים דומים ואינם דומים, בתורה כתוב ארץ זבת חלב ודבש, חלב קודם לדבש, ומאידך בשיר השירים כתוב דבש וחלב תחת לשונך כאן זה הפוך הדבש קודם לחלב, מהו השינוי? והסבירו, התורה מדברת על שבחה של ארץ ישראל בחלק של האוכל, באוכל קודם כל מדברים על העיקר ואח"כ על הלפתן, חלב זה דבר שמשיב, דבש זה דבר טעים ומתוק לקינוח, ארץ זבת חלב שזה העיקר, ואח"כ גם הדבש - זה כשמדברים על אוכל.

בשיר השירים הרי כולו נאמר על התורה, בתורה זה בדיוק הפוך, בתורה העיקר זה הדבש, העיקר זה המתיקות, מה שמשיב את התורה זה המתיקות, כאן זה כבר לפני החלב 'דבש וחלב תחת לשונך', הדבש קודם. כשמדברים על ליל שבועות אומרים שנשארים בלילה כי זה עונש על זה שהקב"ה בא להר סיני וכולם נשארו עדיין רדומים ולכן נשארים ערים כל הלילה, אני לא מבין, עונש על זה שלא קמו שיעירו אותנו יותר מוקדם, אבל למה צריך להיות ערים לילה שלם בשביל זה? - פשוט וברור, התביעה לא היתה על זה שהם לא קמו! הטענה על עמ"י איך בכלל הצלחתם להרדם בלילה, חיכתם כ"כ הרבה כעבד ישאף צל - איך נרדמים כך?!

ישנו תלמיד חכם בבני ברק שכתב ספרים לדון בדבריו של הגרעק"א, הוא סיפר לי שפעם הוא בא למרן ראש הישיבה זיע"א וסיפר לו שיש לו את הכתבים על דברי רעק"א והוא רוצה להוציא לאור, מרן רה"י שאל בן כמה אתה? וענה בן שלשים וחמש. אמר לו רה"י תחכה לגיל ארבעים. תלמיד נאמן - חיכה לגיל ארבעים. בגיל ארבעים הוא חזר שוב ושאל

האם כבר אפשר להוציא לאור? **שאל אותו מרן רה"י, תגיד לי את האמת, כשאתה רואה קושיה של רעק"א אתה הולך לישון בלילה או לא? אמר לו האמת היא שאני לא מצליח לישון. א"ל מרן רה"י אם זה ככה אתה באמת מבין מה זה קושיה של רעק"א, אתה ראוי להוציא את הספר.**

כשהוא סיפר לי את זה היה יהודי נוסף לידינו שסיפר גם הוא על אביו, אבא שלו פעם ניגש לגאון ר' גדליה נדל ושאל אותו איזה שאלה, בעלות השחר ר' גדליה דופק בדלת ביתם, אביו פתח את הדלת ור' גדליה נדהם, מה אתה עם פיג'מה, זה אומר שהלכת לישון, הא קושיה לא באמת קשה לך, טוב, מצאתי תרוץ אבל אין לי מה לדבר איתך, שלום! לא אבל הרב, מה, אין לי מה לדבר איתך, שלום! **אם הקושיה הייתה מעניינת אותך לא היית נכנס לישון...** ר' גדליה הלך. אבא שלו היה חכם, הלך לג"ר יחזקאל ברטלר ושאל אותו וחזר לר' גדליה עם התירוץ, א"ל כן זה התירוץ, אבל איך נרדמים עם כזו קושיה!?

היה לנו בישיבה נין של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, פעם הוא שאל את הגרי"ש אם בחור נרדם על הגמרא מה עדיף שימשיך לישון או לומר לו ללכת לישון במיטה כמו שצריך, הרב אלישיב העיר לו, מה אתה מבזבז לי את הזמן לשווא, על סתם שאלות לא מעשיות. שאל הנכד למה זה לא מעשי? - **כי בחור לא יכול להרדם ליד הגמרא, על דף גמרא אי אפשר להרדם.**

הרב אלישיב עצמו היה נרדם שהכפית היתה בדרך מהצלחת לפה... זה היה הזמן להרדם.

ידוע שאחד הסיפורים על מרן הרב שך זצ"ל עם מרן הגרי"ז שאמר לבנו שהרב שך כל זמן שלש לו קושיה הוא לא יכול להרדם, ושמעתי פעם מהגאון ר' ישראל אלי' ווינטרוב זצ"ל שזה דוקא נובע ממקום אחר - והשובע לעשיר אינו נותן לו לישן - כמאמר הכתוב בקהלת (והראוני דברי הרבינו בחיי באבות ריש פ"ג).

על המתקוות התורה אצל מרן הרב שך יעיד הסיפור הבא, לעת זיקנותו נחלש מאור עיניו והיה מאוד קשה לו לקרוא בגמרא, הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל אמר לו, יש באמריקה המצאה חדשה 'זכוכית מגדלת' מניחים את הזכוכית על הגמ' וכל האותיות נהיות יותר גדולות כך שזה יקל על קריאתו, פלאי פלאים.

הרב שך לא הסכים לזה, הוא התנגד בכל תוקף, וביאר, **כשאני מסיים ללמוד אני מנשק את הגמ', זכוכית אני לא יכול לנשק, אני צריך את הגמ'. כמה חביבה היתה לו הגמרא.**

כל אחד מישראל הוא חמישה חומשי תורה

דבר נוסף, בפרשה שלנו כתוב (ח, יט) "ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני", לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד, ולכפר על בני", ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני" אל הקודש", ישנו דבר מאוד מוזר בפסוק, חמש פעמים הפסוק חוזר על המילים 'בני ישראל', וכי אנחנו לא יודעים שהלויים מתוך בני", וגם בהמשך הפסוק לא בכל פעם זה מוכרח, ומה הענין דוקא חמש פעמים?

כשהסבא מקלם היה מדבר על זה הוא היה אומר ראו כמה חיבתם של ישראל אצל הקב"ה, אבא שאוהב את בנו כל ההלוך ילך שלו זה סביב הבן שלי, הבן שלי אמר, הבן שלי עשה, הבן שלי רצה וכו', הקב"ה אוהב אותנו, הוא מזכיר אותנו כל רגע - תכניסו אל הלב. במדרש רבה כתוב מה הענין שכתוב ה' פעמים, בא וראה כמה חיבתם של ישראל לפני המקום שהכתוב חוזר ה' פעמים כנגד חמשה חומשי תורה.

בספר חידושי הלב שאל, אני לא מבין, כשבאים להסביר לאדם שיהיה מתאונת דרכים כי כל יהודי הוא יקר צריך לומר לו את זה ה' פעמים כנגד ה' חומשי תורה, מה הענין לומר ללויים את כל זה כדי שישמרו על ישראל מהנהג? - אלא כל אחד מבין, לא דומה אחד שנתנו לו לשמור כלי כסף לאחד שנתנו לו לשמור כלי זהב, ודאי שאם אתה ידוע ערכו של דבר

השמירה עליו הרבה יותר גדולה, כשהלויים יודעים שכל יהודי הוא חמשה חומשי תורה, הערך כלפי כל אחד מישראל משתנה, כזה דבר צריך לשמור בכמה עיניים...

וזה דבר פשוט גם באופן כללי, לא דומה אם יבואו אלך איש לכנס לבין זה שמרן שר התורה או מרן ראש ישיבה יגיעו, זה ודאי משהו הרבה יותר גדול.

ואם אנחנו נראה כ"א את חברו חמשה חומשי תורה, כל הערכה לזולת תהיה שונה בתכלית. חמישה חומשי תורה גם אם הוא קרוע ובלוי לא נותנים לו ליפול...

והנוגע לכל אחד בפני עצמו, נקדים את דברי מרן החזו"א זיע"א בקובץ איגרות לאיזה גאון אחד בעל כשרון גדול שידע ללמוד טוב ומשום מה החליט להיות עסקן שלח לו מרן החזו"א יש לך את הרגש להציל חיים 'להציל נפש אחת מישראל', למה אתה לא חושב להציל את הנפש האחת של עצמך, אתה הרי יכול היות גדול הדור.

אנחנו צריכים לדעת, כל אחד מאיתנו הוא חמישה חומשי תורה, צריך לדעת להעריך את הדמות שלנו בעצמו, להבין מהו בן תורה אמיתי, כמה מעלתו של בן ישיבה, לדעת להעריך את האשריך בעוה"ז מלבד הטוב לך לעוה"ב, אנחנו נמצאים בתוך החבית של הדבש.

מתנה טובה יש לי בבית גנזי - ואנחנו בורחים

ולסיום, דיברנו שתינוק הבורח זה אחד שבורח כשבאים ונותנים לו מתנות, גם אנחנו מקבלים מתנות ובורחים מהם, יש מתנה הנקראת 'שבת קודש' אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה אני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם.

צריך לדעת בבית גנזים של אדם פשוט יש אולי כמה שטרי חוב ואולי את השעון זהב שקיבל בחתונה, בבית גנזיו של מלך יש כתר ומעט אוצרות, אצל הקב"ה מלך מלכי המלכים יש בבית גנזים אוצר עצום וגדול ישבת שמו', והקב"ה נותן לנו את המתנה הזו ואנחנו...

בבין שבת מהי, בתיקוני הזהר מביא (תיקון תשע עשרה) 'גן נעול', איהו נעול בשבת יומי דשבע, הדא הוא דכתב (יחזקאל מו, א) וביום השביעי יפתח, ובשבת בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לוויין, דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע איהי פתיחה לגביהו דאינון נשמתי יתירין, ובאילין דלא מלוין לה ולא אוסיפין לשבתות וימים טובים איהי סתימא לחון, ובגין דא כל המוסיף מוסיפין ליה, ודא תוספת נשמתא יתירה, ואיהי תוספת רוחא דקדושא וכל הגורע גורעין ליה ההיא נשמה יתירה ואשתאר עני, ואם הוא חכם אסתלק מיניה חכמתיה, ואם הוא עשיר בממונא אסתלק מיניה, ואשתאר עני יבש, כמה דאיהו מנע מלעילא נשמתא יתירה דאיהו נשמת כל חי, ואשתאר יום השבת עני ושכינתא יבשה. הכי אתמנע ברכאן מיניה ואיהו מידה כנגד מידה, וכו' וכו' דברים עצומים.

בביאור הגרי"א על התיקונים כותב שבשבת מתוסף השגה באדם כידוע, ר"ל שכל מזונותיו של האדם קצובים לו מר"ה עד ר"ה חוץ משל שבתות וימים טובים שהמוסיף מוסיפים לו והגורע גורעין לו קאי על מזונות הנשמה.

מקבלים כזו מתנה, פותחים לנו שערי חכמה, וכל המוסיף מוסיפים לו עוד חוכמה, ואנחנו בורחים מזה. עם ישראל ברחו מהשפע של הר סיני כתינוק הבורח, אנחנו אותו דבר בדיוק כמותם, אנחנו חוששים אולי בסוף נהיה כמו מרן שר התורה הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א אז אנחנו בורחים... היעלה על הדעת, וכי אנחנו עדיין חושבים שאנחנו חכמים, מי שעדין חושב שהוא חכם כדאי שיחשוב ע"ז עוד פעם.

לע"נ

הגה"צ רבי חיים טודוס הרשלר זצ"ל

גדול בתורה ומופלא במדותיו, מענקי הרוח אשר היו בשערי חסד שעליו העיד הרב מטשיבין זצ"ל שעל שניים עומד שע"ח שלא להפגע בזמן המלחמה והוא אחד מהם

נלבי"ע י" סיון

לע"נ

הרב שלום נחמיה בן אלטר

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com